

SVERIGES RUNINSKRIFTER

UTGIVNA AV

KUNGL. VITTERHETS HISTORIE OCH ANTIKVITETS AKADEMIEN

ANDRA BANDET

ÖSTERGÖTLANDS RUNINSKRIFTER

GRANSKADE OCH TOLKADE

AV

ERIK BRATE

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1911
[111410]

91. Järstads kyrkogård, Göstrings hd.

Pl. XXIX. Fig. 2.

Litteratur: B. 884; L. 1178; W. 140; Broocman, *Beskr. öfver Östergötland* 2, s. 724; P. A. Säve, *ATS*. I, s. 132; *Reseber.* 1861, s. 133; C. F. Nordenskjöld, *ÖFT*. I, s. 59; *Reseber.* 1870, s. 47, teckn. pl. VIII; E. Ihrfors, *Ostrogothia sacra*, s. 11, teckn.

I B. 884 säges runstenen vara på kyrkogården, av Broocman och L. 1178 »under torntrappan», P. A. Säve fann den i vinkeln mellan vapenhusets östra och kyrkans södra vägg, där trappan fordom gick upp i tornet, och där restes den 1895.

Runstenens ämne är blågrå granit. Höjden är 2 m, efter resningen 1,85 m; bredden vid ristningens början 1,17 m. Högra slingan löper efter stenens kullriga kant, slingans bredd är 15—17 cm.

Inskriften börjar med en punkt, varpå det namn följer, som av alla föregående undersökare lästs **yria** eller **uria**. Första runan är troligen **y**, om ock pricken är oregelbunden. Den andra runan är däremot **u** och kan svårligen uppfattas som **r**, då kännestreckket löper jämnt och helt olika mot **r**. 5 **r**. R. 3 är **i** och 4 **a**, men på **a** saknas toppen. W. 140 ifrågasätter att läsa **uista**, men denna läsning är omöjlig och stöder sig på en fåra mellan **u** och **i**, som vid ringaste granskning visar sig sakna betydelse.

Andra ordet är **rit**; B. 884 har **rst**, övriga läsningar **rist**. På **i** finnes en fåra snett uppåt som kanske föranlett läsningen **s h**, men som synes snarare bort föranleda läsningen **h**, någon nedre stav finnes dock icke. Den enda fåra av samma djuplek som den övriga ristningen är alltså staven till **i**, varpå ett synnerligen tydligt **t** följer.

Det kan vara möjligt, att **i** uti **stin** har prick. Vilka de två sista runorna varit i ordet 'denne', kan ej avgöras, av r. 14 finnes 7,5 cm nedifrån, runan synes icke kunna hava varit **n**, då dettas högra kännestreck borde vara synligt, men **h s** vore väl icke omöjligt; av r. 15 9 cm; även av **a** 13 saknas övre staven.

Uti **yti** är pricken uti **y** tydlig, på **t** finnes av högra kännestrecket blott spetsen; en avflagning sträcker sig mellan **t** och **i**.

Det följande namnet läser B. 884 **kamr**, W. 140 **kamu**, varjämte **iafar** ifrågasättes. Runorna äro matta. På första runan synes kännestreck och övre staven till **† a**; runan kan alltså icke vara **† k**, då kännestreck dels finnes till vänster, dels ej kan följas till övre slinglinien till höger. Måhända har denna runa ej ristats färdig utan rättats genom namnets andra runa, som däremot torde vara **† a**, den är icke **† o**, och den fjärde är **u** med toppen borta.

Sista ordet är **sustu**, eller kanske snarare **sustr** med otydligt kännestreck i den sista runan, men därefter följer varken någon runa eller punkt; B. 884 har **susti**.

Inskriften torde alltså vara följande:

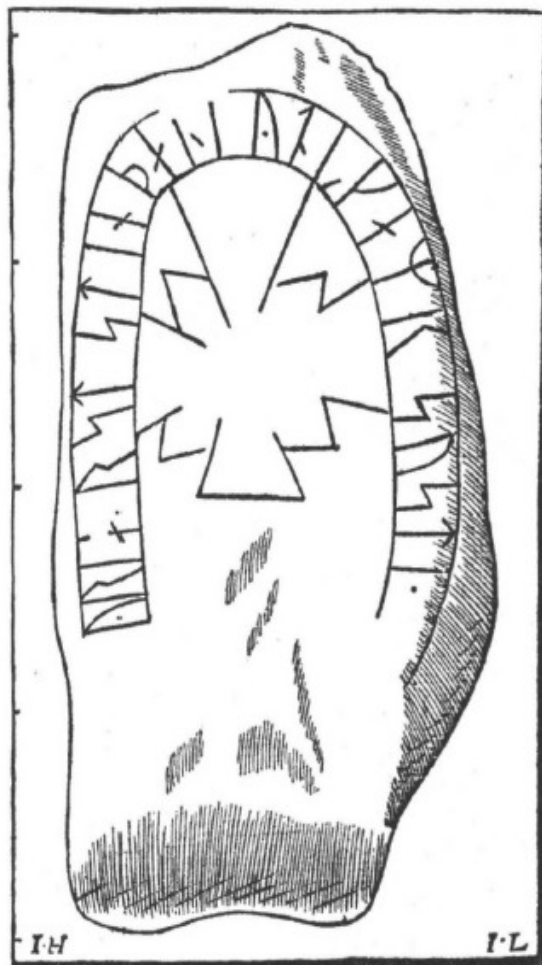
· **yuia** · **rit** · **stin** · **pa[si]** · **yti** · **aamu** · **sustr**
 5 10 15 20 25

Ordet 'reste' är här ristat **rit**, vilket visar, att ristaren brukat förkortat skrivsätt. Troligen är ock ristningen **yuia** en sådan, då någon direkt motsvarighet därtill svårligen skall anträffas, och mansnamnet *Örökja* ligger då närmast till hands att tänka på.

Om den avlidnas namn läses **aamu**, och det andra fullständiga **a** fattas såsom en rättelse av det första ofullbordade, så finnes motsvarighet i fsv. kvinnonamnet *Amma*, se Lundgren, *Personnamn*. Isl. *amma* betyder 'farmoder; mormoder' och förekommer som diktat personnamn i Rigsþula.

Översättning: Örökja(?) reste denna sten efter system Amma.

Anm. Den av L. 1179 till Järstad hänfödda »Järmsta-stenen» är ovan behandlad under Ögl. 60 på där anförda skäl.

B. 884.